

Oikeusministeriö

1/2

Viite:

Oikeusministeriön lausuntopyyntö OM 7/41/2017

Asia:

Lausunnon antaminen ministeriön työryhmän muistiolounnoksesta rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevan sääntelyn kehittämiseksi

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevaa yleistä lainsäädäntöä. Työryhmän tehtävänä on arvioida seuraamuksia koskevan yleissääntelyn tarve ja valmistella lainsäädännön toteuttamiseksi tarpeelliset säännöshdotukset. Edelleen työryhmän tulee laatia ehdotuksensa lainvalmistelun tukena käytettäviksi hallinnollisten seuraamusten sääntelyperiaatteiksi. Työryhmä on laatinut muistiolounnoksen, jossa arvioidaan rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamuksen käsitesisältöä ja erityispiirteitä sekä sanktioiden määräämiseen liittyviä erityisiä oikeusturvan tarpeita. Lausuttavana olevaan muistiolounnokseen sisältyy lausunnonantajille suunnattuja kysymyksiä, joilla pyritään alustavasti kartoittamaan mahdollisen hallinnollisia sanktioita koskevan yleissääntelyn tarvetta.

Työryhmän muistiolounnoksen kohdissa 1-3 esitetyt kysymykset on pitkälti suunnattu eri hallinnonaloille, joita koskevassa lainsäädännössä säädetään rangaistusluonteisista hallinnollisista seuraamuksista ja joilla on kokemusta niiden määräämisestä sekä niihin liittyvistä kysymyksistä. Minulla ei ole lausuttavaa näihin kysymyksiin.

Muistiolounnoksen mukaan rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevaa järjestelmää on kehitetty suhteellisen itsenäisesti hallinnonalakohtaisessa lainsäädännössä, mikä on johtanut siihen, että niiden sääntely perustuu vaihteleviin sääntelyratkaisuihin. Luonnoksen mukaan esimerkiksi oikeusturvajärjestelyt ovat voineet muodostua erilaisiksi samantyyppisissä asioissa.

Näkemykseni mukaan rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevalle yleiselle sääntelylle (kohta 4) voisi olla tarvetta, koska se voisi selkeyttää ja yhtenäistää menettelyjä seuraamusten määräämisessä. Myös asianosaisten kannalta voisi olla selkeämpää, jos menettelysäännökset olisivat yhteiset ja niistä säädettäisiin yhdessä säädöksessä. Muistiolounnoksessakin todetulla tavalla on kuitenkin syytä selvittää sääntelyn tarkoituksenmukaisuus ja tarve tarpeetoman sääntelyn välttämiseksi, kun hallinnollisten seuraamusten moninaisuuden vuoksi seu-

raamuskohtaiselle erityissääntelylle on jatkossakin tarvetta. Yleissääntelyn tarvetta koskevaan kysymykseen voinevat parhaiten vastata rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia käsittelevät viranomaiset.

Nähdäkseni yleissääntely voisi koskea lähinnä yleistä menettelyä seuraamusten määräämisessä ja siinä huomioon otettavia seikkoja työryhmän muistioluonnoksessa sivulla 26 esitetyllä tavalla. Mahdollista lainsäädäntöä annettaessa tulisi erityisesti kiinnittää huomiota seuraamusten kohteena olevien oikeuksia ja oikeusturvaa koskeviin kysymyksiin. Kaksoisrangaistavuuden kieltoa tulisi tarkastella paitsi sisällölliseltä (rikosoikeudellisen ja hallinnollisen sanktion välinen suhde) myös menettelylliseltä (rikosoikeudellisen ja hallinnollisen prosessin välinen ajoituksellinen suhde) kannalta. Seuraamusten oikeasuhtaisuutta ja kohtuullistamista arvioitaessa voi olla tarpeen ottaa huomioon myös käytetyt välillisen hallintopakon keinot (uhkasakot) silloin, kun on kysymys laiminlyönnin hallinnollisesta sanktioinnista.

Pidän kannatettavana lainvalmistelun tueksi tarkoitettujen rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten sääntelyperiaatteiden kirjaamista (kohta 4). Niillä voitaisiin vaikuttaa siihen, että seuraamusten sääntely niiden moninaisuuden vuoksi edelleenkin tarpeellisessa erityislainsäädännössä tulisi jatkossa olemaan yhtenäisempää, minkä lisäksi periaatteet voisivat ohjata säädösten valmistelijoita tarkastelemaan ja arvioimaan perusteellisesti niitä seikkoja, joihin seuraamuksista säädettäessä tulisi kiinnittää huomioita.

Apulaisoikeuskansleri

Kimmo Hakonen

Esittelijäneuvos

Marjo Mustonen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
